

Współczynnik kierunkowy prostej i równanie kierunkowe prostej

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Infografika](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Współczynnik kierunkowy prostej i równanie kierunkowe prostej

Źródło: Edgar Hernandez, dostępny w internecie: www.pexels.com.

Wiele figur narysowanych w układzie współrzędnych można potraktować jak zbiór punktów, których współrzędne spełniają pewne równanie. W tej lekcji zajmiemy się przypadkiem szczególnym równania liniowego, mianowicie równaniem kierunkowym, którym można opisać każdą prostą nierównoległą do osi Y . Równanie to jest użyteczne z powodu jednoznacznej interpretacji jego współczynników, a rysowanie wykresów na jego podstawie jest wygodne i łatwe.

Twoje cele

- Odróżnisz równanie kierunkowe prostej od innego.
- Wskażesz współczynniki równania kierunkowego.
- Podasz równanie kierunkowe narysowanej prostej.
- Wyznaczysz współczynniki równania kierunkowego narysowanej prostej.

Przeczytaj

Każda prosta umieszczona w prostokątnym układzie współrzędnych, która nie jest równoległa do osi Y , może zostać opisana tzw. równaniem kierunkowym:

$$y = ax + b,$$

gdzie $a, b \in \mathbb{R}$. Liczby a i b nazywamy współczynnikami równania kierunkowego: a to współczynnik kierunkowy, zaś b to **wyraz wolny**.

Przykład 1

Podamy współczynniki danych **równań kierunkowych prostych**.

Równanie kierunkowe prostej	Współczynnik kierunkowy	Wyraz wolny
$y = 3x - 5$	3	-5
$y = \pi x - \sqrt{2}$	π	$-\sqrt{2}$
$y = \frac{7}{3}$	0	$\frac{7}{3}$
$y = 0$	0	0
$y = -3x$	-3	0
$y = -5x - 3 + \pi$	-5	$-3 + \pi$
$y = (2,5 - \sqrt{3})x + \sqrt{5} - \pi$	$2,5 - \sqrt{3}$	$\sqrt{5} - \pi$

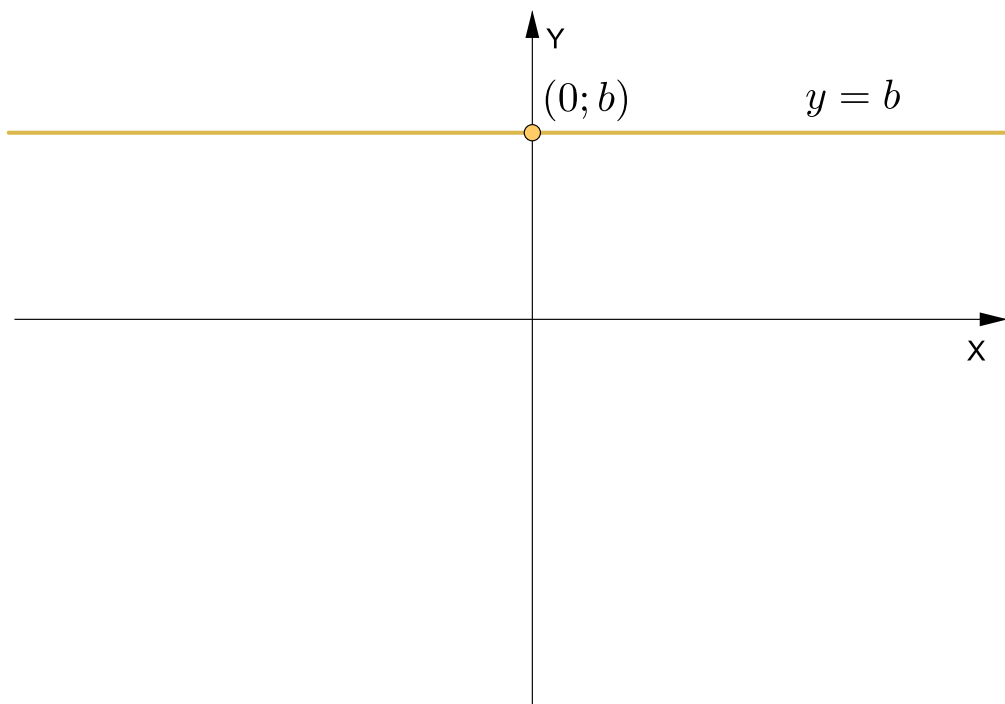
Zauważmy, że jeśli **współczynnik kierunkowy** jest równy zero, to równanie przyjmuje postać:

$$y = ax + b,$$

$$y = 0 \cdot x + b,$$

$$y = b.$$

Równanie postaci $y = b$ oznacza, że niezależnie od wartości zmiennej x , wartość zmiennej y jest stała i równa b . Zatem punkty leżące na prostej będącej wykresem tego równania, mają współrzędne (x_0, b) , gdzie x_0 jest dowolną liczbą rzeczywistą. Podsumowując, prosta o równaniu $y = b$ jest równoległa do osi X i przecina oś Y w punkcie $(0, b)$.

Wyznaczymy teraz współrzędne punktów przecięcia prostej o równaniu $y = ax + b$ z osiami układu współrzędnych.

Aby wyznaczyć współrzędne punktu przecięcia z osią Y , wystarczy zauważyć, że każdy punkt na tej osi ma odcięta równą 0, zatem ma współrzędne postaci $(0, y_0)$.

Podstawmy te współrzędne do równania $y = ax + b$. Otrzymujemy:

$$y_0 = a \cdot 0 + b,$$

$$y_0 = b.$$

Wynika stąd, że punkt przecięcia prostej o równaniu $y = ax + b$ z osią Y ma współrzędne $(0, b)$.

Aby wyznaczyć współrzędne punktu przecięcia z osią X , wystarczy zauważyć, że każdy punkt na tej osi ma rzędną równą 0, zatem ma współrzędne postaci $(x_0, 0)$. Podstawmy te współrzędne do równania $y = ax + b$. Otrzymamy:

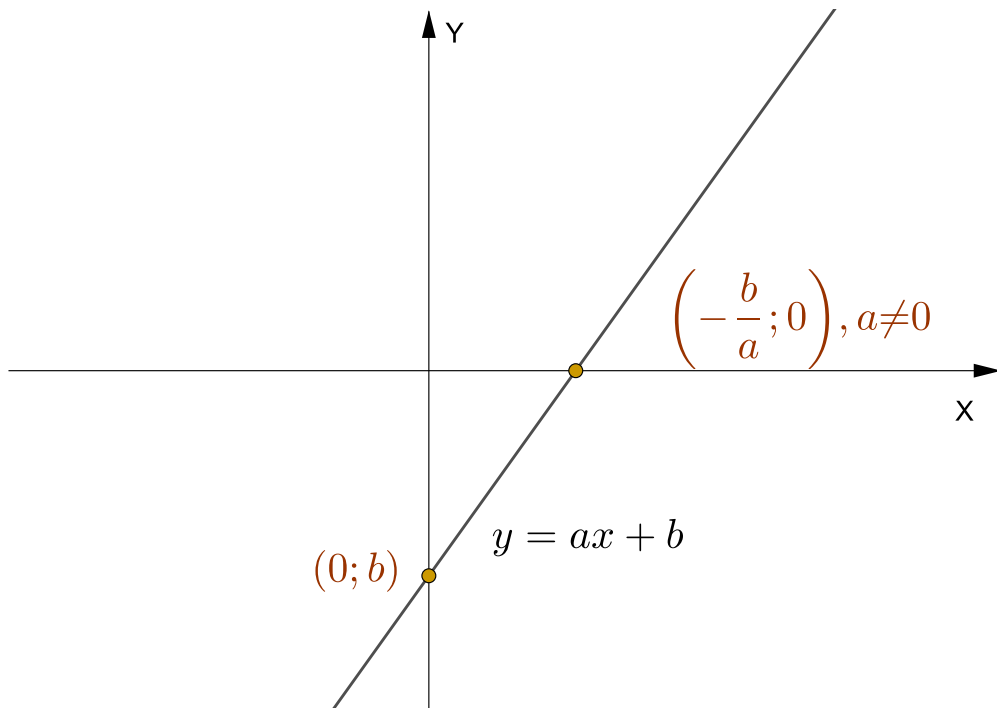
$$0 = a \cdot x_0 + b$$

$$ax_0 = -b.$$

Jeśli a nie jest równe zeru (czyli prosta nie jest równoległa do osi X), to możemy otrzymane równanie podzielić obustronnie przez a , otrzymując

$$x_0 = -\frac{b}{a}.$$

Wynika stąd, że punkt przecięcia prostej o równaniu $y = ax + b$ z osią X , gdzie $a \neq 0$, ma współrzędne $(-\frac{b}{a}, 0)$.

Przykład 2

Wyznamy punkty przecięcia prostych z osiami układu współrzędnych. Proste opisane są równaniami:

a)

$$y = -3x + 5$$

Aby wyznaczyć współrzędne punktu przecięcia prostej z osią Y , wystarczy zauważyć, że każdy punkt na tej osi ma odcięta równą 0, zatem ma współrzędne postaci $(0, y_0)$. Podstawmy te współrzędne do równania $y = -3x + 5$:

$$y_0 = -3 \cdot 0 + 5,$$

$$y_0 = 5.$$

Wynika stąd, że punkt przecięcia prostej o równaniu $y = -3x + 5$ z osią Y ma współrzędne $(0, 5)$.

Aby wyznaczyć współrzędne punktu przecięcia z osią X , wystarczy zauważyć, że każdy punkt na tej osi ma rzędną równą 0, zatem ma współrzędne postaci $(x_0, 0)$.

Podstawmy te współrzędne do równania $y = -3x + 5$. Otrzymamy:

$$0 = -3x_0 + 5,$$

$$3x_0 = 5,$$

$$x_0 = \frac{5}{3}.$$

Wynika stąd, że punkt przecięcia prostej o równaniu $y = -3x + 5$ z osią X ma współrzędne $(\frac{5}{3}, 0)$.

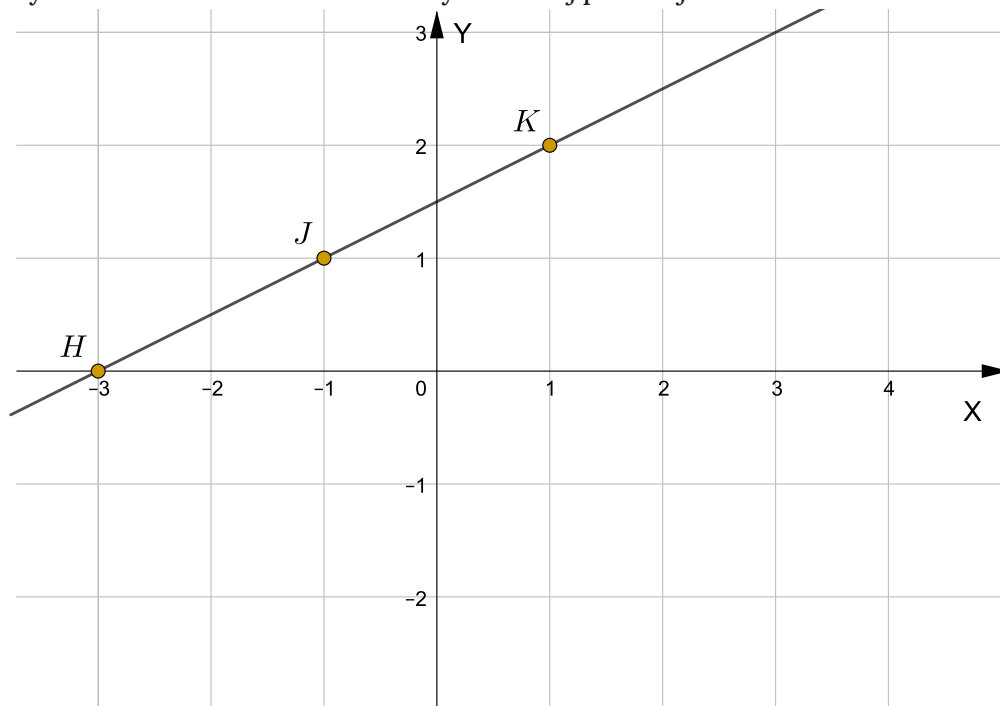
b)

c)

d)

Przykład 3

Wyznamy równanie kierunkowe narysowanej prostej.

Aby wyznaczyć równanie $y = ax + b$ narysowanej prostej odczytamy najpierw współrzędne przynajmniej dwóch z punktów kratowych

$H = (-3, 0)$, $J = (-1, 1)$, $K = (1, 2)$, przez które przechodzi ta prosta.

Do równania prostej podstawiamy najpierw współrzędne punktu $K = (1, 2)$, otrzymując równanie $2 = a + b$.

Następnie podstawiamy współrzędne punktu $J = (-1, 1)$, otrzymując równanie $1 = -a + b$.

Aby wyznaczyć współczynniki a i b wystarczy rozwiązać układ równań

$$\begin{cases} a + b = 2 \\ -a + b = 1 \end{cases}$$

Po dodaniu równań stronami otrzymujemy równanie:

$$2b = 3$$

$$b = \frac{3}{2},$$

zatem

$$\begin{cases} b = \frac{3}{2} \\ a + b = 2 \end{cases}$$

Po podstawieniu wyznaczonego b do pierwszego z równań, możemy wyznaczyć a .

$$\begin{cases} b = \frac{3}{2} \\ a + \frac{3}{2} = 2 \end{cases}$$

$$\begin{cases} b = \frac{3}{2} \\ a = \frac{1}{2} \end{cases}$$

Zatem prosta ma równanie $y = \frac{1}{2}x + \frac{3}{2}$.

Słownik

równanie kierunkowe prostej

równanie postaci $y = ax + b$, gdzie $a, b \in \mathbb{R}$, równanie kierunkowe opisuje proste, które nie są równoległe do osi Y

współczynnik kierunkowy

współczynnik przy zmiennej x w równaniu kierunkowym prostej zwykle oznaczany przez literą a

wyraz wolny

współczynnik b w równaniu kierunkowym prostej $y = ax + b$, określa punkt przecięcia prostej $(0, b)$ z osią Y

Infografika

Polecenie 1

Przeanalizuj poniższą infografikę, a następnie wykonaj polecenie.

Polecenie 2

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Ćwiczenie 2

Ćwiczenie 3

Ćwiczenie 4

Ćwiczenie 5

Ćwiczenie 6

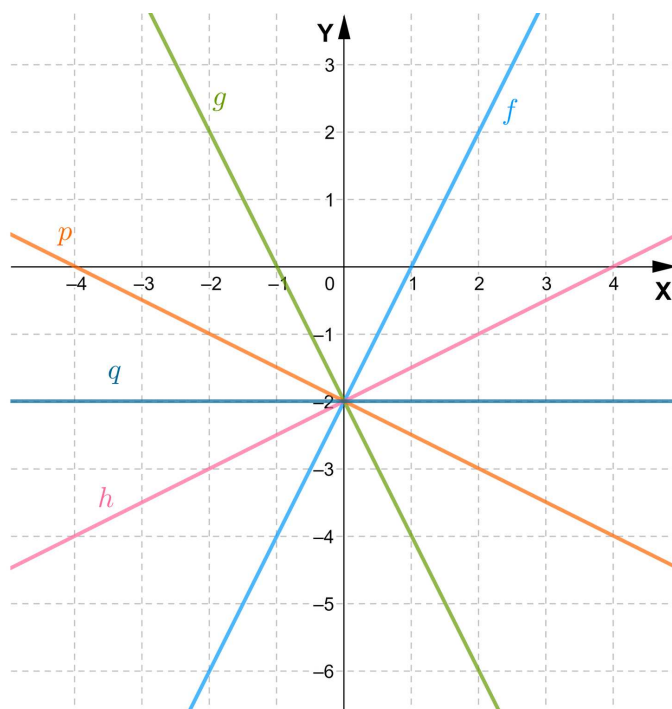
Ćwiczenie 7

Ćwiczenie 8

Podaj równania kierunkowe narysowanych prostych. Przeciągnij pasujące równanie.

Dla nauczyciela

Autor: Sebastian Guz

Przedmiot: Matematyka

Temat: Współczynnik kierunkowy prostej i równanie kierunkowe prostej

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy i rozszerzony

Podstawa programowa:

Treści nauczania – wymagania szczegółowe:

IX. Geometria analityczna na płaszczyźnie kartezjańskiej. Zakres podstawowy. Uczeń:

2) posługuje się równaniami prostych na płaszczyźnie, w postaci kierunkowej i ogólnej, w tym wyznacza równanie prostej o zadanych własnościach (takich jak na przykład przechodzenie przez dwa dane punkty, znany współczynnik kierunkowy, równoległość lub prostopadłość do innej prostej, styczność do okręgu);

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii
- kompetencje cyfrowe
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się

Cele operacyjne:

- Odróżnisz równanie kierunkowe prostej od innego.
- Wskażesz współczynniki równania kierunkowego.
- Podasz równanie kierunkowe narysowanej prostej.
- Wyznaczysz współczynniki równania kierunkowego narysowanej prostej.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- odwrócona klasa;

- rozmowa nauczająca w oparciu o treści zawarte w sekcji „Infografika” i ćwiczenia interaktywne;
- dyskusja.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. Uczniowie zapoznają się z treściami zapisanymi w sekcji „Przeczytaj”.

Faza wstępna:

1. Ustalenie celu lekcji i kryteriów sukcesu w temacie: „Współczynnik kierunkowy prostej i równanie kierunkowe prostej”.

Faza realizacyjna:

1. Uczniowie indywidualnie analizują treść polecenia numer 1 „Podaj równania kierunkowe narysowanych prostych.” oraz materiał z sekcji „Infografika”. Nauczyciel wyjaśnia ewentualne wątpliwości, które pojawiły się po zapoznaniu się z materiałem.
2. Uczniowie wykonują pierwsze dwa ćwiczenia interaktywne z sekcji „Sprawdź się”. Wyniki pracy omawiane są na forum i komentowane przez nauczyciela.
3. W kolejnym kroku uczniowie realizują w parach ćwiczenia 3-5, po ich wykonaniu porównują otrzymane wyniki z inną parą.
4. Uczniowie wykonują indywidualnie ćwiczenia numer 6, 7 i 8 po wykonaniu każdego z nich następuje omówienie rozwiązania przez nauczyciela.

Faza podsumowująca:

1. Omówienie ewentualnych problemów z rozwiązaniem ćwiczeń z sekcji „Sprawdź się”.

Praca domowa:

1. Uczniowie wykonują wskazane przez nauczyciela ćwiczenia interaktywne przygotowując uzasadnienia poprawnych odpowiedzi.

Materiały pomocnicze:

- Współczynnik kierunkowy funkcji liniowej
- Współczynnik kierunkowy prostej, do której należą dwa różne punkty
- Prosta $y=ax$
- Współczynnik kierunkowy prostej zapisanej w postaci ogólnej
- Równanie prostej o danym współczynniku kierunkowym, do której należy dany punkt
- Równanie prostej w postaci ogólnej oraz w postaci kierunkowej

Wskazówki metodyczne:

- Medium w sekcji „Infografika” można potraktować jako zadania domowe dotyczące analizy problemu w temacie „Współczynnik kierunkowy prostej i równanie kierunkowe prostej”.